

LEKCJA 52

Temat: Znawca słowa i rzemieślnik
formy – Jan Andrzej Morsztyn
„O swej pannie” i „Niestatek”

klmaks (z gr. 'schody', 'drabina') – w dziele sukcesywne zbliżanie się do największego napięcia emocjonalnego (punktu kulminacyjnego) lub apogeum patosu, które poprzedza zazwyczaj zakończenie (np. w filmie Szczęki Stevena Spielberga końcowa scena walki z rekinem)

JAN ANDRZEJ MORSZTYN

NIESTATEK

Koncept w literaturze, z łac. conceptus - ujęcie, pojęcie, oznaczał skonstruowany w dziele kunsztowny, efektowny literacki obraz, metaforę, porównanie, bardzo rozbudowane, obejmujące niejednokrotnie cały utwór. Celem konceptu było zaskoczenie odbiorcy, wzbudzenie zaskoczenia, zdziwienia kunsztem i mistrzostwem poety.

Oczy są ogień, czoło jest zwierciadłem,
Włos złotem, perłą ząb, płęć mlekiem
zsiadłem,

Usta koralem, purpurą jagody,
Póki mi, panno, dotrzymujesz zgody.
Jak się zwadzimy — jagody są trądem,
Usta czeluścią, płęć blejwasem bladym,
Ząb szkapią kością, włosy pajęczyną,
Czoło maglownią, a oczy perzyną.

1. WYJAŚNIJ TYTUŁ WIERSZA

NIESTATEK

NA PODSTAWIE WIERSZA PRZEDSTAW 2 WIZERUNKI KOBIETY

	WIZERUNEK 1= ŻYJE W ZGODZIE	WIZERUNEK 2 = POKŁÓCONA Z NIM
OCZY		
CZOŁO		
WŁOSY		
ZĘBY		
CERA		
POLICZKI		

2. Co jest przyczyną tak różnego postrzegania tej samej osoby?

.....

3. Jaki rodzaj uczucia łączy podmiot liryczny i osobę, do której się zwraca? Miłość czy przelotny flirt?

4. Kim może być podmiot liryczny? A kim jest adresatka wypowiedzi?

.....

5. Jaki jest cel wypowiedzi podmiotu lirycznego?

.....

6. WYPISZ ŚRODKI ARTYSTYCZNE Z WIERSZA

EPITETY	
KONTRAST	
WYLICZENIA	
PORÓWNANIA	
APOSTROFA	

7. Których części mowy jest najwięcej w utworze? Określ, jaką funkcję pełnią w tworzeniu obrazu kobiety?

.....

8. Co zaskakuje w zakresie formy? Środki artystycznego obrazowania?

.....

9. Co zaskakuje w zakresie tematyki ? (interpretacja)

.....

10. Na czym polega koncept wiersza „*Niestatek*”?

.....

11. Zaznacz cytat, który – Twoim zdaniem – najlepiej oddaje problematykę utworu Jana Andrzeja Morsztyna. Uzasadnij swój wybór.

*Jedyny sposób, by oszpecić piękno,
to ukazać jego szaleństwo.*

J. Carroll

*To prawda, że wszystko dąży do równowagi...
Ale nieprawda, że: dobro ze złem, piękno
z brzydotą, woda z ogniem.*

W. Grzeszczyk

*Jeśli chcesz wiedzieć, co ma na myśli
kobieta, nie słuchaj tego, co mówi –
patrz na nią.*

O. Wilde

*Nie ma nic bardziej względnego
niż piękno.*

E.E. Schmidt

JAN ANDRZEJ MORSZTYN O SWEJ PANNIE

Biały jest polerowny alabastr z Karray,

Białe mleko przysłane w sitowiu z
koszary,

Biały łabęć i białym okrywa się piórem,

Biała perła nieczęstym zażywana
sznurem,

Biały śnieg świeżo spadły, nogą nie
deptany,

Biały kwiat lilijowy za świeża zerwany,

Ale bielsza mej panny płeć twarzy i szyje

Niż marmur, mleko, łabęć, perła, śnieg,
lilije.

marinizm, marynizm

«kierunek i styl w poezji
barokowej,
charakteryzujący się
wirtuozerią formy i
kwiecistym słownictwem»

12. Jaki kolor wykorzystał poeta w wierszu?

.....

13. Czego jest on symbolem?

.....

14. Do czego porównał poeta swoją wybrankę?

.....

15. Omów i wypisz środki stylistyczne w wierszu:

ŚRODKI STYLISTYCZNE			
SŁUŻĄCE ODMALOWANIU SŁOWEM BARWY		BUDUJĄCE KOMPOZYCJĘ WIERSZA	
PORÓWNANIE		ANAFORA	
GRADACJA		SUMACJA	
SYMBOL		PUENTA	

16. Zapisz w tabeli odpowiednie informacje.

	<i>Niestatek</i>	<i>O SWEJ PANNIE</i>
Temat utworu		
Pomysł		
Główny środek stylistyczny		
Różnice w sposobie mówienia o urodzie kobiety		